

ZPRÁVA O UDRŽITELNOSTI MENDELOVY UNIVERZITY V BRNĚ ZA ROK 2024

Projednáno Vědeckou radou Mendelovy univerzity v Brně dne 10. června 2025
Projednáno Akademickým senátem Mendelovy univerzity v Brně dne 16. června 2025
Projednáno Správní radou Mendelovy univerzity v Brně dne 27. června 2025
Zveřejněno na webových stránkách Oddělení strategie a analýz: <https://strategie.mendelu.cz/>

Brno, červen 2025
Č. j. UM/8163/2024-2

MENDELU – UNIVERZITA PRO ŽIVOT

měníme

myšlení

Obsah

5	ÚVODNÍ SLOVO
6	MENDELU A UDRŽITELNOST V ROCE 2024
6	Prioritní cíle MENDELU ve vazbě na cíle udržitelného rozvoje OSN – SDGs
10	VZDĚLÁVACÍ ČINNOST
10	Téma udržitelnosti ve vzdělávací činnosti
10	Podpora celoživotního vzdělávání
11	Podpora kvalitního vzdělávání pro všechny
11	Zajištění rovnosti ve vzdělávání
14	TVŮRČÍ ČINNOST
17	TŘETÍ ROLE UNIVERZITY
17	Vnější vztahy
19	Vnitřní vztahy
22	PROVOZ A SPRÁVA UNIVERZITY
22	Biodiverzita
23	Energetický management
25	Vodní hospodářství
26	Odpadové hospodářství
27	Doprava a mobilita
27	IT infrastruktura a odpovědné zadávání veřejných zakázek
28	Stravování a ubytování
32	DOPORUČENÍ A ZÁVĚR

Úvodní slovo

„Věřím, že studium a věda Mendelovy univerzity inspirují ke změně myšlení, kterou pro udržitelný život na naší planetě naléhavě potřebujeme.“

Jan Mareš, rektor

Udržitelnost není pro Mendelovu univerzitu v Brně (dále jen „MENDELU“) pouhým trendem, ale dlouhodobým principem, který prostupuje všemi oblastmi její činnosti. Univerzita má nejen vzdělávat a bádát, ale také aktivně přispívat k vytváření odpovědnější společnosti – citlivé k životnímu prostředí, vnímavé ke společenským výzvám a založené na otevřeném a etickém řízení.

Ambicí je rozvíjet univerzitu jako inspirativní prostor, kde se studenti, akademičtí pracovníci i další zaměstnanci setkávají nad myšlenkami vedoucími k udržitelným řešením. Smyslem je usilovat o rovnováhu mezi ekologickým, sociálním a ekonomickým rozměrem veškerého fungování a připravit se nést odpovědnost za dopady rozhodnutí i vůči budoucím generacím.

MENDELU je dlouhodobě vnímána jako „zelená“ univerzita, a to nejen díky svému vizuálnímu stylu, ale především kvůli odbornému zaměření na zemědělství, lesnictví, ekologii a další témata. Tato identita se odráží jak ve vzdělávací a výzkumné nabídce, tak i v prostředí, v němž univerzita působí.

Strategický přístup k udržitelnosti je třeba chápat jako přirozenou součást rozvoje moderní vzdělávací a výzkumné instituce. V tomto duchu byla přijata *Strategie udržitelnosti Mendelovy univerzity v Brně na období 2025–2030*, která poskytuje rámec pro odpovědné a promyšlené směřování v environmentální, sociální i správní oblasti. Tato strategie je nejen závazkem, ale i motivací hledat konkrétní řešení – ve výuce, výzkumu, v provozu kampusů i ve spolupráci s okolím.

Je zřejmé, že právě univerzity mají být hybatelem změn a vzorem odpovědného přístupu k výzvám současného světa. MENDELU je připravena tuto roli naplňovat s pokorou, odhodláním i odborností.

MENDELU a udržitelnost v roce 2024

Prioritní cíle MENDELU ve vazbě na cíle udržitelného rozvoje OSN – SDGs

Mendelova univerzita v Brně se přednostně hlásí k následujícím šesti cílům udržitelného rozvoje, nicméně její činnost se dotýká i dalších SDGs.

Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství

Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny

Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek

Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi

Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládání jejích dopadů

Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity

Mendelova univerzita v Brně připravila svou vůbec první strategii udržitelnosti v průběhu roku 2024 tak, aby mohla být v podzimních měsících předložena k připomínkování a následnému projednání a schválení všem stěžejním univerzitním orgánům. Univerzita souběžně připravila Strategický záměr Mendelovy univerzity v Brně na období 2025–2030, přičemž příslušné cíle z oblasti udržitelnosti a sociální odpovědnosti budou v následujících letech propisovány do plánu realizace tohoto dokumentu.

Většina aktivit v této oblasti je realizována na úrovni fakult, ústavů, či dokonce jednotlivců z řad studujících a zaměstnankyň a zaměstnanců univerzity. Udržitelnost je od roku 2022 zařazena do pravomocí jednoho z prorektorů, od této chvíle je tedy každoročně sestavována i zpráva o udržitelnosti. Formální platformou, která tato témata diskutuje, je Komise rektora pro strategii a udržitelnost. Zároveň však byla založena neformální pracovní skupina Udržitelnost MENDELU, jejímž cílem je předávání informací právě zájemcům z univerzitních součástí, rektorátu a dalších pracovišť univerzity.

Kromě „stakeholderů“, kteří jsou s činnostmi a úspěchy v oblasti udržitelnosti seznamováni na pravidelných jednáních (kolegium rektora, akademický senát, vědecká rada, správní rada), je zapotřebí zmínit i další neopomenutelné aktéry, kterými jsou poradní sbory obou školních podniků, *Centrum společenské odpovědnosti a udržitelnosti MENDELU* (CSR MENDELU), studentské spolky a rovněž aktivní zástupci z řad zaměstnanců (akademických i neakademických) a zástupci z řad studujících, kteří se zapojují do celouniverzitního dění.

Udržitelnost se na MENDELU prolíná všemi třemi důležitými rovinami – vědeckou, vzdělávací a doplňkovou – třetí rolí univerzity:

1. na vědecké úrovni bývá každoročně v mezinárodních publikačních databázích vykazáno více než 1 800 článků přímo zaměřených nebo zmiňujících téma udržitelnosti;
2. vzdělávací aktivity zahrnují přes 700 odborných předmětů, v nichž se řeší témata udržitelnosti;
3. třetí role univerzity je každoročně naplňována několika desítkami akcí pro odbornou i širokou veřejnost.

Udržitelnost je řešena mj. v rámci dílčích projektových aktivit, které vycházejí z ucelené koncepce *Programu na podporu strategického řízení MENDELU 2022–2025*, kde se MENDELU zavazuje k dosažení konkrétních cílů, které jsou stanoveny na základě strategického záměru a plánu jeho realizace na daný rok. V roce 2024 bylo zahájeno řešení projektu *NPO Podpora zelených dovedností a udržitelnosti MENDELU*, jehož cílem stanoveným MŠMT je transformace terciálního vzdělávání v akademických a profesních studijních programech zaměřených na odolnou udržitelnost a ekologickou transformaci. Přípravovány jsou nové studijní programy, předměty v rámci stávajících studijních programů a rovněž nové kurzy celoživotního vzdělávání. Strategie udržitelnosti je jedním z již splněných povinných výstupů. Navázána budou i nová strategická partnerství s tuzemskými a zahraničními partnery.

Výzvou pro udržitelné fungování jsou již připravené studie a návrhy v oblasti udržitelnosti, např. způsob nakládání s dešťovou vodou v kampusu Brno – Černá Pole, využití vody mj. k zalévání nedalekého arboreta (Botanická zahrada a arboretum MENDELU), umístění solárních panelů nebo fotovoltaických panelů na pozemcích či budovách univerzity.

Do aktivit směřujících k udržitelnosti je žádoucí zapojit kromě zaměstnankyň a zaměstnanců i studující, a to např. formou soutěží studentských projektů či témat závěrečných prací.

CSR MENDELU již od roku 2019 funguje na principu dobrovolnosti a není součástí organizační struktury univerzity. Klade si za cíl propojit zájemce o společenskou odpovědnost a udržitelnost napříč obory a zapojit rovněž širokou veřejnost. Prostřednictvím centra je univerzita zapojena do Asociace společenské odpovědnosti i Platformy zainteresovaných stran společenské odpovědnosti. Členové týmu se aktivně účastní všech jednání a konferencí pořádaných Asociací či Ministerstvem průmyslu a obchodu. Centrum pořádá mj. veřejné přednášky a diskusní setkání s odborníky z praxe na téma společenské odpovědnosti, udržitelnosti, životního prostředí apod. Dále organizuje exkurze do společensky odpovědných firem.

Zmíněny mohou být i další platformy, jejichž je MENDELU členem, např. Institut cirkulární ekonomiky (INCIEN) či různé klustry, které udržitelnost staví do popředí svých zájmů.

Velmi důležitým počinem univerzity v roce 2018 bylo získání ocenění HR Award v oblasti lidských zdrojů od Evropské komise, MENDELU uspěla jakožto první česká univerzita. Cílem následujících let je ocenění obhájit a v oblasti HR se neustále zlepšovat.

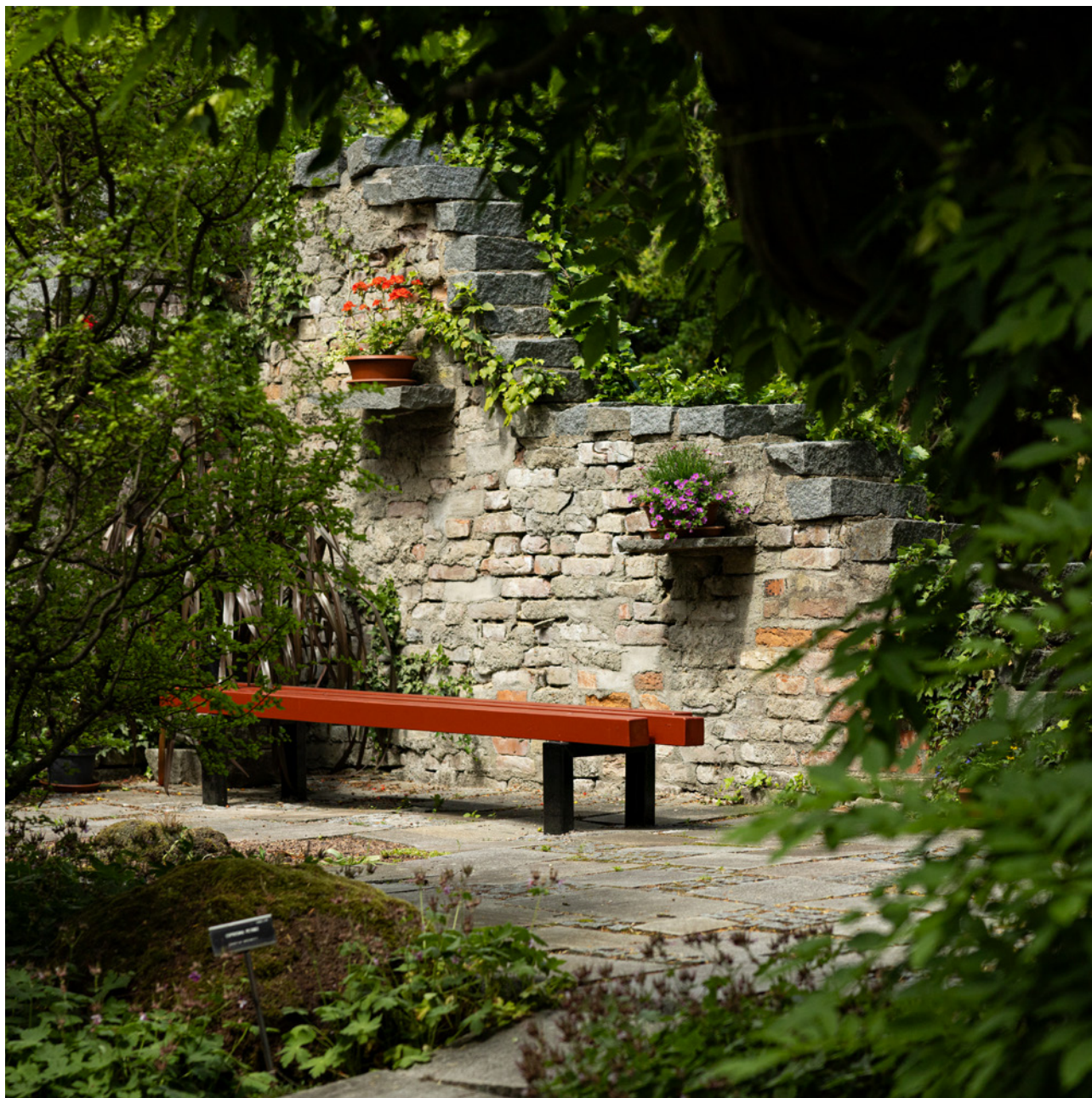
Zástupci akademické obce i další zájemci jsou zapojováni také do ochrany životního prostředí účastí v celonárodní akci *Uklidme Česko*, aktivně se podílejí rovněž na obnově zeleně či jako dobrovolníci pomáhají při živelních katastrofách (např. pomoc obcím zasaženým povodněmi). Studující jsou do společensky odpovědných aktivit motivováni nejen prostřednictvím výuky, ale mohou se zapojit také prostřednictvím ESN MENDELU (Erasmus Student Network of Mendel University), kde se čeští i zahraniční studenti angažují mimo jiné i ve společensky prospěšných aktivitách.

Výraznou motivací pro studující i akademiky je možnost získat *Cenu rektora* za významný příspěvek k rozvoji občanské společnosti. Tímto oceněním obdrží laureát diplom, medaili a finanční odměnu.

MENDELU je signatářem *Memoranda o dlouhodobé spolupráci na naplnění a navýšení závazku statutárního města Brna o snižování produkce CO₂* a nadále se podílí na aktivitách strategií *#PřipravBrno* a *#brno2050*.

Milníky a aktivity, díky nimž se v posledních několika letech univerzita posunula blíže k udržitelnému plánování:

- 2018–2022 ustanovení pozice prorektora pro strategii, rozvoj a účelovou činnost a zároveň i *Komise rektora pro strategii, rozvoj a investiční činnost Mendelovy univerzity v Brně*;
- od roku 2019 působení *Centra společenské odpovědnosti a udržitelnosti MENDELU*;
- ustanovení *MENDELU Green Office* na univerzitních kolejích;
- od r. 2021 zapojení MENDELU do mezinárodního žebříčku UI GreenMetric, zaměřeného na témata udržitelnosti; od roku 2024 pak do žebříčků THE Impact Rankings a QS Sustainability Rankings;
- 2022+ ustanovení pozice prorektora pro strategii, udržitelnost a účelovou činnost a *Komise rektora pro strategii a udržitelnost*.

A close-up photograph of yellow azalea flowers. The flowers are in various stages of bloom, with some fully open and others as buds. They are covered in small, clear water droplets, suggesting they have been recently watered or it has rained. The background is a soft, out-of-focus green, likely foliage. The lighting is natural, highlighting the texture of the petals and the droplets.

**Vzdělávací
činnost**

Vzdělávací činnost

Téma udržitelnosti ve vzdělávací činnosti

Velká část studijních programů univerzity více či méně souvisí s tématy udržitelnosti, a to zejména v oblasti jejich environmentálních aspektů. V roce 2024 v rámci institucionální akreditace nově získal oprávnění k uskutečňování studijního programu *Cirkulární ekonomika* (navazující magisterský, Provozně ekonomická fakulta). Profesní studijní program se zaměřuje na praktické přístupy hodnocení, plánování, řízení, organizování a kontrolu procesů cirkulárního hospodaření výrobního podniku, ale i podniku poskytujícího služby, a reaguje tak na aktuální ekonomické, environmentální a sociální požadavky vnějšího prostředí. Program akcentuje klíčová témata nutná pro hodnocení a řízení udržitelných procesů výroby, financování a obchodních aktivit podniku. Doplnění odborných ekonomických znalostí v kontextu multidisciplinárního přístupu reflektuje legislativní i společenské potřeby v souvislosti s naplňováním cílů cirkulární ekonomiky a udržitelnosti. Program reaguje mimo jiné na požadavek vytváření ESG reportingu (Environmental, Social, Governance), tj. konceptu udržitelného řízení v oblastech environmentálních a sociálních faktorů a řízení rizik na úrovni podniků, neziskových institucí i celé společnosti.

V roce 2024 byl Národním akreditačním úřadem nově akreditován také studijní program *Ekonomika a management obnovitelných přírodních zdrojů* (doktorský, Lesnická a dřevařská fakulta). Studijní program má anglickou variantu a zaměřuje se na rozšíření teoretických a praktických znalostí v oblasti managementu obnovitelných přírodních zdrojů – odvětvové lesnické a dřevařské ekonomiky, odvětvové politiky, krajinářství, bioekonomiky, regionálního rozvoje a rozvojové pomoci. Absolvent bude schopen vyhodnocovat trvale udržitelné hospodaření s obnovitelnými přírodními zdroji (zejména dřevní suroviny) v kontextu všech souvisejících aspektů (ekonomických, environmentálních, technologických, sociálních apod.).

První studenty měl v roce 2024 multioborový studijní program *Technologie odpadů a prevence rizik* (doktorský, Agronomická fakulta), akreditovaný Národním akreditačním úřadem v předchozím roce, jehož cílem je rozvíjet a prohlubovat znalosti v oblasti odpadového hospodářství a přispívat k prohloubení poznání v oblasti zpracování a využívání vedlejších produktů a odpadů kapalných, plyných i pevných nejen ze zemědělství, ale také z dalších průmyslových odvětví.

Zahradnická fakulta od roku 2024 nově nabízí bakalářský a navazující magisterský SP *Cirkulární horti-produkce*. Studentům se otevrou nové perspektivy včetně metod regenerativního zemědělství. Budou se věnovat moderním a inteligentním technologiím, které zajišťují efektivitu, dále budou zkoumat metody podpory biodiverzity, aby příroda mohla přispět k dosažení lidských cílů. Cirkulární horti-produkce se navíc zabývá také potravinovou bezpečností, která vyžaduje sladění efektivní produkce se souběžným snižováním ekologické stopy.

Na Fakultě regionálního rozvoje a mezinárodních studií připravili vyučující a odborníci z praxe balíček předmětů připravujících na ESG reporting v rámci studijního programu *Regionální rozvoj*. Jedná se o předměty *Reportovací rámec ESG*, *Nefinanční výkaznictví environmentální oblasti podniku* a *Nefinanční výkaznictví sociální a správní oblasti podniku*. Tento balíček je také připravován pro realizaci jako mikrocertifikát.

Podpora celoživotního vzdělávání

Univerzita realizuje celou řadu programů a kurzů v oblasti celoživotního vzdělávání (dále „CŽV“), a to zejména prostřednictvím vysokoškolského ústavu Institutu celoživotního vzdělávání (dále „ICV“). Oddělení dalšího odborného vzdělávání ICV nabízí a pořádá širokou škálu kurzů z oblasti pedagogiky, zemědělství, vinařství, ekonomie, IT, osobnostního rozvoje a jazykového vzdělávání, zaměřených profesně i zájmově. Oddělení vzdělávání seniorů ICV je garantem a realizátorem *Univerzity třetího věku*. Podstatnou aktivitou je i fungování *Mezigenerační univerzity* či vzdělávací aktivity, kde se společně vzdělávají posluchači *Univerzity třetího věku* a studenti MENDELU. Řada kurzů či dílčích přednášek CŽV je přímo zaměřena na problematiku udržitelnosti (např. kurzy *Péče o krajinu*, *Permakulturní zahrádkářství*, témata *Ekologické*

zemědělství, *Tvorba a ochrana krajiny* v rámci Kurzu pro výkon obecných zemědělských činností). Na uskutečňování vzdělávacích aktivit využívaných především studenty univerzity se podílí také Poradenské a profesní centrum ICV. Jedná se o semináře a kurzy zaměřené na podporu osobnostního rozvoje, na předcházení studijní neúspěšnosti, na rozvoj kompetencí pro zvýšení připravenosti na vstup na trh práce a workshopy na ochranu duševního zdraví. Studentům doktorských studijních programů a zaměstnancům jsou nabízeny přednášky zaměřené na práci se studenty se specifickými potřebami (dále jen „SPo“). V roce 2024 univerzita uspořádala 153 kurzů celoživotního vzdělávání, kterých se zúčastnilo celkem 4 892 osob. V roce 2024 se univerzita také stala autorizovanou osobou pro realizaci zkoušek v rámci Národní soustavy kvalifikací. Díky projektu realizovanému v rámci Národního plánu obnovy vznikl ve spolupráci 26 vysokých škol jednotný rámec pro vydávání mikrocertifikátů, které představují další možnost získání a prokázání konkrétních znalostí a dovedností v rámci celoživotního vzdělávání. Úspěšní absolventi specializovaných kurzů malého rozsahu získají mikrocertifikát – elektronický záznam o absolvování, který je mezinárodně uznatelný a srovnatelný. V roce 2024 univerzita vydala v pilotním režimu prvních 44 mikrocertifikátů. Do budoucna univerzita plánuje nastavit systém vnitřního hodnocení a rozšířit nabídku vzdělávacích programů ukončených mikrocertifikátem, která bude pružně reagovat na poptávku trhu práce.

Při Mendelově univerzitě v Brně působí také několik platform, které se snaží šířit osvětu v oblasti udržitelného využívání přírodních zdrojů a nakládání s potravinami. V roce 2024 vznikla platforma *Food Waste Institut*, jejímž cílem je vytvářet prostor a příležitosti ke sdílení dobré praxe, inovací a informací v oblasti vzniku a řešení potravinového odpadu. Prevencí v plýtvání potravinami se v roce 2024 zabýval projekt *Wasteful generation*, zaměřený na udržitelnou spotřebu potravin mezi mladými lidmi z generace Z, a projekt *Smart Food* rozvíjející dovednosti v nakládání s potravinami u žáků základních škol. Pokračovaly rovněž aktivity spolku *Voda v krajině – centrum odborného vzdělávání*, který vznikl na univerzitě v předchozím roce a jehož cílem je podpora inovativních řešení ve vzdělávání v oblasti hospodaření s vodou v krajině a osvětová činnost v udržitelném řízení vodních zdrojů. Mnoho vzdělávacích aktivit dlouhodobě realizuje také Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny, mj. má trvale v nabídce několik programů lesní pedagogiky dostupných veřejnosti, vč. příměstských táborů, a pravidelně pořádá komentované prohlídky svých arboret či ukázky nových přístupů k hospodaření v lesích (adaptace lesů na klimatickou změnu), např. *Dauerwald*, tj. les trvale tvořivý.

Podpora kvalitního vzdělávání pro všechny

Mendelova univerzita v Brně přispívá ke zvyšování počtu kvalifikovaných středoškolských učitelů. Na ICV je uskutečňován bakalářský studijní program *Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku*, jehož úspěšní absolventi mohou působit jako učitelé na středních školách. Dále je zde realizován bakalářský studijní program *Aplikovaná pedagogická studia*, který připravuje budoucí odborníky v oblasti ČŽV.

ICV také pořádá celou řadu kvalifikačních kurzů a kurzů pro rozvoj kompetencí určených pro stávající i budoucí pedagogy a lektory nebo další odborníky ve vzdělávání – v roce 2024 byla akreditována dvě kvalifikační studia v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na MŠMT či rekvalifikační kurz pro profesní kvalifikaci *Specialista/specialistka vzdělávání a rozvoje zaměstnanců*.

Univerzita rovněž podporuje přístup dětí k předškolnímu vzdělávání provozováním *Univerzitní mateřské školy Hrášek*, která je určena primárně pro děti zaměstnankyň, zaměstnanců a studujících univerzity, ale při nenaplnění kapacity do ní může své dítě přihlásit kdokoli.

Zajištění rovnosti ve vzdělávání

Univerzita má vytvořen systém podpory studentů se specifickými potřebami (dále jen „SPo“). Každému studentovi a uchazeči o studium je v maximální možné míře poskytována taková služba nebo úprava studia a prostředí, které umožní kompenzovat důsledky znevýhodnění projevující se při studiu. Podporu studentů se SPo koordinuje na celouniverzitní úrovni Poradenské a profesní centrum ICV. Centrum evidovalo v roce 2024 celkem 211 studentů se SPo. Centrum dále poskytuje služby psychologického, studijního a kariérového poradenství studentům a zaměstnancům univerzity i široké veřejnosti. V roce 2024 bylo poskytnuto celkem 1 036 hodin individuálního psychologického poradenství v českém nebo anglickém jazyce a marginálně i v ukrajinštině. V oblasti studijního poradenství zaměřeného

zejména na snižování studijní neúspěšnosti bylo realizováno 102 hodin individuálního poradenství. Mezi další poskytnuté aktivity patřila osobnostně profesní diagnostika (53 účastníků), osvětové a preventivní aktivity a skupinové poradenství ve formě nácviků, workshopů, seminářů a přednášek v oblasti ochrany duševního zdraví, osobnostního rozvoje, měkkých dovedností a zdravého životního stylu v rozsahu 22 aktivit s celkovou účastí 216 osob. Součástí osvětových a preventivních aktivit byl 1. ročník dnů duševního zdraví *Mind Fest*, který reagoval na narůstající potřebu podpory duševního zdraví mezi studujícími a zaměstnanci Mendelovy univerzity v Brně. Dvoudenní akce nabídla praktické nástroje pro zvládání stresu, duševní nepohody a rozvoj wellbeingu celkem více než 400 osobám.

Mendelova univerzita v Brně dále podporuje rovnost žen a mužů v přístupu ke vzdělávání. V roce 2024 byla na celouniverzitní úrovni provedena analýza prediktorů studijní neúspěšnosti v navazujících magisterských studijních programech, jejíž součástí bylo i hodnocení studijní neúspěšnosti dle pohlaví na úrovni univerzity, univerzitních součástí i v jednotlivých studijních programech. Získaná data budou využita k nastavování opatření pro předcházení studijní neúspěšnosti. Do oblasti podpory rovnosti žen a mužů lze také zahrnout podporu studentů-rodíčů. Z uplatňovaných nástrojů podpory jde zejména o přerušení studia a prodloužení termínů pro plnění studijních povinností, pomoc ze strany studijních referentek s organizací studia s ohledem na rodičovství či umožnění přestupu na kombinovanou formu studia (za předpokladu, že je studijní program v této formě uskutečňován). Univerzita dále v roce 2024 uspořádala putovní výstavu, která upozorňovala prostřednictvím příběhů zaměstnanců a zaměstnankyň na existenci a škodlivost vědomých i nevědomých genderových stereotypů.

Univerzita podporuje rovný přístup ke vzdělávání také pro studující se socioekonomickým znevýhodněním, kterým je na základě žádosti poskytováno sociální stipendium. V roce 2024 bylo sociální stipendium poskytnuto 21 studujícím, a to v celkové výši 650 tis. Kč.

Tvůrčí
činnost

Tvůrčí činnost

Tvůrčí činnost Mendelovy univerzity v Brně zahrnuje celou řadu aktivit, které se udržitelnosti mnohdy dotýkají, často se na ni zcela zaměřují. Vědecké týmy se každoročně podílejí na řešení projektů celé řady národních a mezinárodních poskytovatelů, mezi něž patří např. Technologická agentura ČR, Grantová agentura ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví či Ministerstvo průmyslu a obchodu, dále pak Česká rozvojová agentura nebo Grantová služba Lesů České republiky. Mezi významné zahraniční poskytovatele lze zařadit program Horizon 2020, resp. Horizon Europe, či Erasmus+.

V roce 2024 byl podpořen projekt *Podpora zelených dovedností a udržitelnosti MENDELU*, podaný v rámci komponenty 7.4 Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol. Projekt je intenzivně zaměřen na udržitelnost a zelenou transformaci. V rámci projektu vznikají dva nové studijní programy na Agronomické fakultě a Lesnické a dřevařské fakultě, zároveň se inovuje sedm předmětů napříč všemi fakultami, aby odrážely principy udržitelného rozvoje. Dále vznikají dva nové kurzy celoživotního vzdělávání, jejichž absolvování povede k získání mikrocertifikátu. Univerzita s podporou projektu koncem roku 2024 schválila *Strategii udržitelnosti Mendelovy univerzity v Brně na období 2025–2030*, která stanovuje konkrétní cíle v oblasti ekologického provozu. Projekt navazuje spolupráci se zahraničními institucemi i komerční sférou. Podporuje rekvalifikaci zaměstnanců firem, například v oblasti ESG a udržitelného podnikání. Veškeré aktivity projektu jsou v souladu se *Zelenou dohodou pro Evropu* a *Inovační strategií ČR 2019–2030*. Cílem projektu je dlouhodobé začlenění udržitelných přístupů do vzdělávání, výzkumu i každodenního chodu univerzity.

Lesnická a dřevařská fakulta kupříkladu koordinovala čtyřletý projekt (2021–2024) zaměřený na lesnictví v Mongolsku – *Sustainable Resilient Ecosystem and Agriculture Management in Mongolia (STREAM)*. Je také koordinátorem projektu *H2020 Adaption strategies in forestry under global climate change impact (ASFORCLIC)*. Ve stejném programu pak v roce 2024 pokračovala realizace projektu zaměřeného na udržitelnost vodních zdrojů *Water4All – Water Security for the Planet (2022–2029)*. Z pohledu Agronomické fakulty a programu Horizon Europe v roce 2024 pokračovala realizace projektu zaměřeného mimo jiné i na uznání role žen v udržitelnějších venkovských regionech FLIARA: *Female-Led Innovation in Agriculture and Rural Areas (2023–2025)*. V rámci programu Erasmus+ v roce 2024 pokračovala realizace projektu *Center of Vocational Excellence for Climate Smart Agriculture in South Africa (CoVE South Africa, 2023–2025)*, jenž je zaměřený na udržitelnou venkovskou ekonomiku Jižní Afriky. Současně pokračovala i realizace projektů *Transforming Advanced Water Skilling Through the Creation of a Network of Extended Reality Water Emulative Centres (WATERLINE, 2022–2025)*, *Hungry EcoCities (2022–2026)* a *Developing Sustainable Permanent Grassland systems and policies (SUPER-G, 2018–2024)*. Provozní ekonomická fakulta je součástí realizovaného projektu v rámci programu Erasmus+ zaměřeného na magisterské vzdělávání s orientací na udržitelný rozvoj *Master Studies in Sustainable Development and Management (2023–2025)*.

Za Zahradnickou fakultu lze uvést například projekt realizovaný v rámci programu Ministerstva zemědělství (ZEMĚ) s názvem *Udržitelnost pěstebních postupů v zelinářství s využitím cílených aplikací a robotických platforem (2023–2025)*. Projekt NAKI *Historická kulturní krajina v ohrožení a její vize v kontextu soudobých proměn* si klade za cíl vymezit na celém území ČR cenné segmenty vybraných typů dochovaných (strukturálně výrazných) hodnot historické kulturní krajiny; definovat hlavní globální i lokální rizika a ohrožení cenných hodnot antropogenní i přírodní povahy; na vybraných modelových územích vyhodnotit a popsat indikátory hrozeb a kreativní formou komunikovat a prezentovat zainteresovaným stranám v území společenskou a památkovou hodnotu. Fakulta rovněž mj. získala užitečný vzor s názvem *Aromatizovaný vinný nápoj s přidavkem kondenzátu z kvasných plynů*.

Na Fakultě regionálního rozvoje a mezinárodních studií pokračoval v realizaci projekt z programu TA ČR SIGMA s názvem *Návrh možností udržitelného regionálního rozvoje lesnictví z pohledu bioekonomiky (2023–2026)*. Projekt *Climate Adapt Forest* se zabývá identifikací a vyhodnocením dopadů klimatických změn na fungování lesů. Projekt *Role a management opomíjených typů sídelní zeleně pro udržitelný rozvoj sídel v době klimatické změny* mj. navrhne zásady péče pro plochy opomíjené městské zeleně s cílem udržet či podpořit poskytování ekosystémových služeb těmito plochami. Další projekty se zabývají např. bioekonomikou lesa, obezitou dětí či krátkými dodavatelskými řetězci potravin.

Projekt Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU a Laboratoře biopaliv Fakulty tropického zemědělství ČZU v Praze zaměřený na zpracování mangových pecek v Kambodži získal 1. místo v národních Cenách SDGs 2024 v kategorii Rozvojová

spolupráce, mír a partnerství. Ceny uděluje Asociace společenské odpovědnosti ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a dalšími institucemi, přičemž jsou oceňovány projekty, které přispívají k naplňování Cílů udržitelného rozvoje OSN (SDGs). Oceněný projekt pomáhá místním komunitám s využitím odpadu z mangovníků, čímž snižuje tlak na odlesňování a přináší inovativní řešení v oblasti cirkulární ekonomiky. Mezi 269 přihlášenými se projekt dle poroty výrazně lišil svým dopadem, dlouhodobou rozvojovou spoluprací a propojením výzkumu s praxí. Projekt byl financován z programu Partnerství pro cíle udržitelného rozvoje mezi Českou republikou a Rozvojovým programem OSN.

Grantová agentura Gregora Johanna Mendela v rámci výzvy v kategorii mezioborových interních výzkumných projektů podpořila mimo jiné projekt zaměřený na plýtvání potravinami se společenským a environmentálním dopadem. Projekt řešitelé z Agronomické a Provozně ekonomické fakulty s názvem *Systém shromažďování potravinových odpadů v podmínkách městských sídlišť*, jehož realizace probíhá v letech 2022–2025, se zaměřuje na nakládání a způsob zpracování potravinového odpadu v domácnostech. Cílem projektu je navrhnout vhodný a všemi aktéry akceptovatelný systém shromažďování tohoto druhu odpadu v sídlištním prostředí.

V roce 2024 bylo databází Scopus označeno 18 publikací autorů naší univerzity souvisejících s cíli udržitelného rozvoje OSN, a to zejména týkajících se témat, jako je změna klimatu a biodiverzita nebo inovace, technologie a cirkulární ekonomika, ale také kvalita vzdělání.

Univerzita je od roku 2022 členem sítě BioEast UniNet, mezinárodní sítě univerzit pro podporu udržitelnosti.

Pracovníci univerzity jsou interpersonálně propojeni s Ústavem výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i., (dále „ÚVGZ“, rovněž známý jako CzechGlobe), podílejí se např. na portálech *Intersucho* či *FireRisk*. Projekt *Intersucho* existuje od srpna roku 2012, a to zejména díky spolupráci řady vědců a odborných pracovníků, kteří právě v době vzniku projektu navázali na více než desetiletý výzkum v oblasti monitoringu a klimatologie sucha v ČR, Evropě a USA. Tým projektu *FireRisk* je tvořen pracovníky ÚVGZ, Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ), Ústavu pro výzkum lesních ekosystémů, s. r. o., (IFER) a Mendelovy univerzity v Brně. Vývoj operativního nástroje pro monitorování a předpověď počasí vedoucího ke vzniku přírodních požárů je podporován projektem *SustES – Adaptační strategie pro udržitelnost ekosystémových služeb a potravinové bezpečnosti v nepříznivých přírodních podmínkách*. Právě připravenost na zvýšené riziko mimořádných situací je jedním z klíčových adaptačních opatření, která přispívají ke snížení dopadů změny klimatu.

Botanická zahrada a arboretum (dále „BZA“) svou činností přispívá k naplnění SDG 15, konkrétně k zastavení úbytku biodiverzity. Je aktivním členem mezinárodní platformy Index Seminum pro výměnu semen mezi botanickými zahradami. Výměna se týká jak semen rostlin sbíraných ve volné přírodě, tak semen z rostlin pěstovaných přímo v zahradě.

Třetí role
univerzity

Třetí role univerzity

Vnější vztahy

V roce 2024 Mendelova univerzita v Brně oslavila 105 let od svého založení a tuto významnou událost spojila s konceptem „Měníme myšlení“ z předcházejícího roku, který zdůrazňuje důležitost udržitelnosti a odpovědného přístupu k životnímu prostředí. Tento slogan vyjadřuje potřebu změny přístupu a myšlení v reakci na klimatickou změnu, připomínající veřejnosti, že staré způsoby už nestačí. Tento postoj se stal základem pro motto univerzity i na rok 2024: „Univerzita pro život“.

Kampaň komunikovala, že studijní programy MENDELU, vědecké výstupy a projekty se zaměřují na konkrétní aplikace pro zlepšení života lidí a ochranu přírody. Univerzita se aktivně podílí na utváření světa, kde jsou udržitelnost a ochrana přírody klíčovými hodnotami.

Stránky věnované udržitelnosti na MENDELU <https://mendelu.cz/udrzitelnost/> jsou pravidelně aktualizovány a informace z nich jsou sdíleny i na veřejných sociálních sítích. Sekce Telegraficky na těchto stránkách představuje drobné aktivity na univerzitě, které podporují principy udržitelnosti. Další pravidelnou rubrikou pro komunikaci tématu udržitelnosti je Udržitelná MENDELU v oběžníku pro zaměstnance MENDEL News, který vychází měsíčně. Veškerá témata se zároveň sdílejí na sociálních sítích univerzity a pravidelně k nim vycházejí tiskové zprávy.

V rámci udržitelnosti na MENDELU probíhaly v roce 2024 rozličné akce. Po celý rok byla na různých místech ČR instalována open air výstava s názvem *Genderové stereotypy*, která měla za cíl zvýšit povědomí o rovnosti pohlaví a eliminaci stereotypů ve společnosti. Dne 15. 5. 2024 proběhl na MENDELU *Den sociálních podniků a neziskových organizací*, který dal studujícím a veřejnosti příležitost seznámit se s principy sociálního podnikání a jeho přínosy pro společnost. Dne 23. 5. 2024 se konalo české národní kolo *Stockholm Junior Water Prize*, jehož cílem je podpořit mladé inovátory v oblasti vodních technologií a ochrany vody. Univerzita také aktivně podporuje Nadační fond Emil, v roce 2024 se podílela na organizaci 13. ročníku *Evropských her handicapované mládeže Emil Open*. V adventním čase proběhla akce *Punc s Emilem*, dále se pod záštitou CSR MENDELU uskutečnil již tradiční *Dobrotrh*, díky pílí studujících a jejich vyučujících putovala na podporu vybraných sociálních projektů částka přesahující 650 tis. Kč. Tyto akce, spolu s mnoha dalšími, reflektují náš cíl přispívat k udržitelnosti a odpovědnému rozvoji společnosti.

Za zmínku určitě stojí aktivity fakult, přičemž FRRMS kromě tradičního SWAPu pokojovek ke Dni Země a sázení jarních cibulovin před fakultou uspořádala charitativní sbírku jarního ošacení pro Nadaci Veronica, před Vánoci pak sbírku zimního oblečení pro Šatník spolku VESNA. Na popud studentů proběhla sbírka školních pomůcek pro děti v Sierra Leone a knih pro novou veřejnou knihovnu na ostrově Guimarás na Filipínách.

Zahradnická fakulta (dále „ZF“) se věnuje podpoře asi 35členné skupiny tvořené převážně matkami s nezletilými dětmi z Ukrajiny. Hlavní pozornost je v rámci poskytované pomoci věnována řešení potřeb týkajících se zdraví, sociálních služeb, práce, vzdělání dětí, rekvalifikačních kurzů i kurzů češtiny. Dne 5. 5. 2024 se zaměstnanci ZF setkali na velkonoční oslavě, která se skládala z bohoslužby vedené evangelickou farářkou s překladem do ukrajinštiny a z malé oslavy po bohoslužbě, na níž byly nabízeny typické velikonoční pokrmy české i ukrajinské kuchyně. Dne 30. 5. 2024 byl uspořádán *Dětský den* jak pro děti zaměstnanců ZF, tak i děti Ukrajinců ubytovaných na kolejkách v Lednici.

Na Mendelově univerzitě v Brně je dlouhodobá snaha zohledňovat v mezinárodních projektech principy udržitelné mobility. Zvláštní důraz je kladen na program Erasmus+, který aktivně podporuje udržitelné formy dopravy včetně vlaků, autobusů, kol a sdílených automobilů, a to v souladu s principy Green Erasmus+. Tento přístup nejen podporuje ekologicky šetrnější způsoby cestování, ale zároveň zvyšuje povědomí účastníků o environmentálních tématech a podporuje realizaci projektů ekologicky udržitelným způsobem.

V rámci nově podpořeného aliančního projektu HEROES se v současnosti připravuje *Green Mobility Guide*, jehož cílem je poskytnout konkrétní pokyny a doporučení pro efektivní a ekologické způsoby cestování v rámci mobilit. Tento nástroj bude kladně ovlivňovat všechny účastníky, od studentů po akademické pracovníky, kteří se účastní mezinárodních mobilit v rámci HEROES a dalších spojených iniciativ. Guide bude obsahovat nejen doporučení pro výběr

ekologických dopravních prostředků, ale také metodické pokyny pro organizaci mobility tak, aby byla co nejvíce šetrná k životnímu prostředí. Součástí bude i integrace digitálních a fyzických mobilitních formátů, tedy kombinace tradičního cestování a virtuálních výměn, které snižují ekologickou zátěž. Konsorcium HEROES má ambici vytvářet udržitelný a inkluzivní prostor pro mezinárodní spolupráci. Podpora udržitelné mobility v rámci této iniciativy bude zahrnovat také edukaci a zvyšování povědomí o důležitosti ochrany životního prostředí mezi účastníky mobilit. Dále bude reagovat na výzvy spojené např. s klimatickou změnou. Cílem tedy bude nejen redukce emisí uhlíku (mimo jiné i výsadbou HEROES lesa), ale i podpora kulturní a environmentální odpovědnosti, která by měla být součástí každého mezinárodního výjezdu, ať už virtuálního, nebo fyzického. *Green Mobility Guide* bude rovněž součástí širšího rámce strategie HEROES zaměřené na inovace v oblasti digitálních technologií, což umožní maximálně efektivní a ekologické propojení zapojených evropských institucí.

V roce 2024 získalo CSR MENDELU národní cenu sociálního podnikání *Zlatá vážka* v kategorii Instituce roku. Ocenění uděluje iniciativa Deklarace odpovědného podnikání, která sdružuje více než 120 českých sociálních podniků. Porota ocenila zejména dlouhodobou podporu centra směrem k sociálnímu podnikání a jeho aktivní spolupráci s tímto sektorem. CSR MENDELU stojí mimo jiné za konáním *Dne sociálních podniků a neziskových organizací*, který přinesl možnost prezentace desítkám organizací z celé republiky a významně přispěl ke zviditelnění tématu v regionálním kontextu. Získání Zlaté vážky představuje uznání dlouhodobé práce a potvrzení významu společenské odpovědnosti v univerzitním prostředí.

Mezinárodní rozvojová spolupráce

Mendelova univerzita v Brně se dlouhodobě věnuje mezinárodní rozvojové spolupráci, jejímž cílem je sdílení odborných znalostí a posilování kapacit v rozvojových zemích. V souladu s posláním univerzit – přenášet teoretické poznatky do praxe a přispívat k pozitivním změnám ve společnosti – realizuje rozvojové aktivity napříč několika kontinenty. Zapojují se především Lesnická a dřevařská fakulta a Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, které se v roce 2024 zúčastnily *Národních rozvojových dnů* organizovaných MZV ČR.

V rámci těchto projektů univerzita působí například v Jemenu (ostrov Sokotra), Etiopii, Zambii, Mongolsku, Nikaragui, Peru, Kambodži, Malajsii, na Filipínách či v Kostarice. Cílem je uplatnění know-how střeoevropského lesnictví v kontextu specifických místních podmínek. MENDELU vzdělává místní odborníky, spolupracuje s univerzitami a institucemi, využívá výsledků vědeckého výzkumu pro správné nastavení a monitoring opatření a pravidelně publikuje dosažené výsledky.

V Zambii se MENDELU prostřednictvím rozvojových projektů zaměřuje na obhospodařování přírodních zdrojů, posilování kapacit vysokých škol, zvyšování kvalifikace místních odborníků i praktickou výuku studentů z České republiky. Významnou roli hrají rovněž expertní činnosti a rozvojová diplomacie. Veškeré aktivity směřují k dosažení udržitelného rozvoje – vyvážení ekonomického růstu, sociálního rozvoje a ochrany životního prostředí. Klíčové principy zahrnují efektivní využívání zdrojů, minimalizaci dopadů na ekosystémy a podporu místních komunit.

V Mongolsku MENDELU rozvíjí třípilířový model spolupráce založený na výzkumu, vzdělávání a zapojení do praxe. Výzkumná data jsou přetvářena do srozumitelných a atraktivních výstupů pro odbornou i širokou veřejnost. Vedle spolupráce s univerzitami se aktivity zaměřují i na propagaci udržitelného hospodaření, včetně tvorby turistických stezek a podpory šetrné turistiky. Udržitelný přístup k přírodním zdrojům je vnímán jako hodnotný příspěvek České republiky v mezinárodním kontextu.

Zahradnická fakulta uspořádala výstavu *Hranice poznání*, která odhalila výsledky původního výzkumu vědců ze ZF a AF, který probíhal v okolí Hranické propasti v letech 2021–2024. Výstava je strukturována do šesti kapitol, které osvětlují různé aspekty Hranického krasu, kterými jsou geologie, hydrologie, pedologie, speleologie, sociologie a krajina. V rámci soutěže Adapterra Awards 2024, jejímž cílem je ocenit nejlepší příklady adaptací na změnu klimatu, zvítězil projekt *Kompletní zelená proměna města Úvaly* v kategorii Sídla. Odborná porota ocenila zejména kvalitně zpracovaný generel a jeho aplikaci, díky níž se ve městě objevují nové zelené prvky v souladu s udržitelným rozvojem a ekologickými principy.

Začala rovněž realizace pětiletého projektu financovaného EU InterAct Africa, ve kterém má MENDELU prostřednictvím ZF a FRRMS roli technického partnera EU. Jedná se o mobilitní projekt mezi pěti univerzitami v zemích západní

Afriky, a to v oborech týkajících se klimatické změny. Zástupci fakult pomáhali nastavit výběrová řízení a přijímací procesy mezi jednotlivými státy a zaručují transparentnost.

MENDELU je jedním ze zakládajících členů CRENDES, konsorcia pro výzkum globálního rozvoje a udržitelnosti.

Vnitřní vztahy

Diverzita a rovné příležitosti

MENDELU si uvědomuje, že genderová nerovnost je v akademickém a vědecko-výzkumném prostředí stále přítomná. Zaměřuje se proto na odstraňování bariér, které brání ženám v kariérním postupu, a na podporu rovnosti ve všech oblastech.

V roce 2024 byl schválen již druhý plán v pořadí, a to *Plán genderové rovnosti Mendelovy univerzity v Brně na období 2025–2028*. Tento plán navazuje na předchozí iniciativy a byl sestaven na základě genderového reaudit, který zahrnoval také skupinové rozhovory se zaměstnanci a zaměstnankyněmi MENDELU.

Plán reflektuje požadavky Evropské komise pro účast v programu Horizont Evropa. Jeho hlavními cíli jsou:

1. Zajistit institucionální podporu a implementaci politiky genderové rovnosti na univerzitě.
2. Budovat organizační kulturu, která podporuje rovnost, diverzitu a vzájemný respekt.
3. Podporovat rovnováhu mezi pracovním a osobním životem zaměstnanců a zaměstnankyň univerzity prostřednictvím flexibilních pracovních podmínek, dostupné podpory pro pečující osoby a vytváření přívětivého pracovního prostředí.
4. Podporovat genderovou vyváženost ve vedoucích a rozhodovacích pozicích.
5. Podporovat rovné příležitosti při náboru a kariérním postupu prostřednictvím transparentních procesů, eliminace genderových předsudků a aktivní podpory diverzity v pracovním prostředí.
6. Zajistit spravedlivé a rovné odměňování prostřednictvím transparentních a nediskriminačních odměňovacích procesů, v souladu se směrnicí EU o transparentnosti odměňování, a pravidelně monitorovat a vyhodnocovat mzdovou rovnost mezi zaměstnanci a zaměstnankyněmi.
7. Integrovat genderovou dimenzi do výuky a výzkumu, s cílem zvyšovat kvalitu poznání, podporovat inkluzivitu a přispívat k řešení společenských výzev spojených s genderovou nerovností.
8. Budovat bezpečné, respektující a inkluzivní prostředí prostřednictvím prevence nevhodného chování, jako je šikana a genderově podmíněné násilí, efektivního řešení případů nevhodného chování a podpory obětí, s cílem minimalizovat výskyt těchto jevů a posilovat kulturu nulové tolerance vůči násilí.

V roce 2024 byla na základě *Plánu genderové rovnosti MENDELU na období 2022–2024* realizována tato opatření:

- V revidovaném etickém kodexu byl stanoven požadavek nedopouštět se genderově podmíněného násilí.
- Proběhlo školení na téma genderově senzitivní komunikace pro zaměstnance a zaměstnankyně, kteří v rámci své pracovní náplně komunikují se studujícími i veřejností.
- U příležitosti Mezinárodního dne žen a dívek ve vědě byla v centru města Brna zahájena panelová výstava *Genderové stereotypy*. Expozice upozorňovala na nejčastější předsudky a zažitě představy v akademickém a vědecko-výzkumném prostředí a stavěla je do kontrastu s inspirativními osobnostmi MENDELU, které je svou činností překonávají a vyvracejí. Výstava poté putovala po dalších částech Brna a jeho okolí.
- Při oslavách 105 let MENDELU na podzim 2024 bylo v rámci výstavy fotografií *Tehdy a dnes* prezentováno téma *Ženy na univerzitě*.
- V prosinci 2024 se konalo diskusní fórum na téma *Rovnost začíná doma*, kde se odborníci a odbornice z různých oblastí zabývali tím, jak rozdělení domácích povinností ovlivňuje životy i kariérní možnosti obou pohlaví.
- V rámci platformy *Bezpečná MENDELU* (aktivity prevence a řešení případů nevhodného chování) proběhlo několik školení. Šlo mimo jiné i o posílení schopnosti verbální sebeobrany, a to prostřednictvím workshopů (pro zaměstnané) a přednášky (pro studující) společnosti *Moderní sebeobrana*. Příručky *Moderní sebeobrana* byly také pořízeny do univerzitní knihovny.
- V rámci tématu sladování pracovního a osobního života byl uspořádán kulatý stůl pro vedoucí pracovníky a pracovnice MENDELU na téma *Jak využít flexibilní formy práce v univerzitním prostředí*.

MENDELU se zapojila rovněž do spolupráce s nově založenou *Školskou ombuds platformou*, která sdružuje ombudsosoby a obdobně zaměřené pracovníky a pracovnice na českých vysokých školách.

Podpora sladování pracovního a osobního života, se zaměřením na podporu zaměstnanců-rodíčů, je na univerzitě realizována těmito způsoby:

- zkrácené úvazky;
- pružná pracovní doba;
- nárok na dovolenou 6/8 týdnů (podle typu pracovní pozice);
- pracovní volno bez náhrady mzdy zaměstnanci či zaměstnankyni, který/á o ně písemně požádá po skončení rodičovské dovolené, a to nejvýše do 4 let věku dítěte, a dále z důvodu péče o děti do 15 let věku v době školních prázdnin (v případě osamělé zaměstnankyně/zaměstnance i mimo školní prázdniny);
- Univerzitní mateřská škola Hrášek;
- letní příměstský tábor pro děti zaměstnanců a zaměstnankyň;
- návratový grant pro vědecké pracovníky a pracovnice, kteří/ré se vrací do práce po delší přestávce, zejm. po rodičovské dovolené (v roce 2024 jej získaly dvě vědkyně, kterým byly poskytnuty finance na služby péče o děti a přidělen/a vlastní talent manažer/ka, který/á je během práce mentoruje);
- příručky a konzultace k mateřské a rodičovské dovolené, a to jak pro zaměstnance a zaměstnankyně, tak i pro jejich vedoucí.

V říjnu 2024 byl Institutem celoživotního vzdělávání v rámci celorepublikové akce *Týdny duševního zdraví* poprvé zorganizován *Mind Fest*. Rozmanitý dvoudenní program přednášek a workshopů s uznávanými odborníky měl za cíl podpořit zaměstnankyně, zaměstnance a studující v péči o vlastní duševní, fyzický i spirituální život a zvýšit tak celkový wellbeing na MENDELU.

Mendelova univerzita v Brně pokračovala i v roce 2024 v cílené podpoře ukrajinských studujících, akademiček a akademiků a partnerských institucí. Reakce univerzity na dopady války na Ukrajině se projevovala zejména v oblasti vzdělávání a výzkumu. V akademickém roce 2023/2024 na univerzitě studovalo 28 studentů s ukrajinským občanstvím. Od začátku války počet členů akademické obce z Ukrajiny na MENDELU narůstá.

Studentské spolky se různou měrou podílejí na chodu univerzity a organizují nejrůznější akce:

- Akademická unie FRRMS (AU FRRMS) je volné sdružení studentů a akademických pracovníků Fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií, které vzniklo z dobrovolných iniciativ;
- Spolek Studentské unie Provozně ekonomické fakulty MENDELU (SU PEF MENDELU), který organizuje značnou část studentských akcí na fakultě;
- KLAS AF je sdružením absolventů, studentů a přátel Agronomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně; od roku 2019 funguje také *Unie studentů Agronomické fakulty (USAF)*;
- Spolek posluchačů Lesnické a dřevařské fakulty (SP LDF) byl založen v roce 1989, dnes funguje jako sdružení studentů, jehož cílem je nadále prosazovat zájmy studentů, organizovat aktivity a poskytovat rady a pomoc při studiu;
- Studentský spolek LED se na Zahradnické fakultě stará o volnočasový život studentů všech oborů napříč ročníky. Mezi tradiční aktivity patří např. vítání nováčků na akci *Ice-Breaker*, přednáškové cykly *Wine way* a *Gala degustace*, nebo vydávání časopisu *Ledoviny*.

A close-up photograph of a forest floor. The ground is covered with a mix of dry, brown pine needles, some green grass, and several large, brown, textured oak leaves. The lighting is soft, creating a natural, earthy atmosphere. The text 'Provoz a správa univerzity' is overlaid in white at the bottom left.

**Provoz a správa
univerzity**

Provoz a správa univerzity

Biodiverzita

Údržba zeleně v kampusech univerzity je částečně řešena vlastními silami (Provozní odbor ve spolupráci se ŠLP Křtiny), v roce 2024 činily náklady na údržbu v areálu kampusu Brno – Černá Pole téměř 1 mil. Kč; prořez stromů ve výškách nad 1,5 m provádí externí firma. Materiál je dále využit ke kompostování či štěpkování. Vzhledem ke změně klimatu dochází ke dvakrát častějšímu intervalu sečení trávy. V roce 2024 byly významně pročištěny okrajové části kampusu, prořezány keře a odstraněny náletové dřeviny. V roce 2025 bude zahájena příprava pasportu zeleně v areálu Brno – Černá Pole ve spolupráci s Lesnickou a dřevařskou fakultou. Na základě toho budou vytipovány dřeviny hodné omlazení a výsledkem bude nová koncepce zeleně v areálu v roce 2026.

Zelená stěna na budově M byla založena v roce 2024 a po dohodě s dodavatelem osazena několika rostlinami podražce velkolistého.

Již v roce 2022 byl schválen *Projekt dlouhodobého rozvoje kampusu Černá Pole Mendelovy univerzity v Brně na období 2022–2030*. Velká část stavebně investičních akcí tohoto projektu je již realizována nebo připravována, zásadní vliv budou mít další rozhodnutí v rámci nové výstavby v kampusu.

Univerzita se pyšní vlastním včelínem, přičemž objekt V, který slouží jako zázemí pro výzkumné pracoviště Agronomické fakulty pro chov včel, má realizovanou zelenou střechu. V roce 2024 byla vybudována zelená střecha na budově C a stala se i součástí reportáže České televize. V atriu budovy Q došlo k omlazení jasmínu na terase nad atriem. Na začátku roku 2025 bude do užívání předán objekt D se zelenou střechou (kostřavy, bobkovišeň, katalpa, ...) a stěnou (podražec, akébie). Další zelené střechy se nacházejí na objektech E, M a Z.

Parkování v areálu Brno – Černá Pole je zajištěno na volných plochách a v podzemních garážích objektu Q. Na jaře 2024 došlo k optimalizaci počtu povolení k vjezdu do areálu Brno – Černá Pole, čím se snížil počet vozidel cca o 100 denně. Díky tomuto systému je možné evidovat, kolik aut je aktuálně v kampusu přítomno, čímž se zároveň zvýšila bezpečnost v areálu.

Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny (dále „ŠLP“) disponuje lesními pozemky o rozloze 10 228 ha, které vytvářejí souvislý komplex bezprostředně navazující na severní okraj Brna a sahající až k městu Blansko. Třetina tohoto území náleží do CHKO Moravský kras. V těchto lesích podnik zajišťuje lesní hospodaření a myslivost, dále pak vzdělávací programy pro studenty MENDELU (univerzitní pedagogika) a pro veřejnost – lesní pedagogika se uskutečňuje v areálu Doubravka. Prohlídky nabízí Arboretum Křtiny a Arboretum Řícmanice. Podnik rovněž obhospodařuje tzv. *Lesnický Slavín* – udržuje studánky, palouky a památníky, stezky pro pěší, cyklisty a jezdce na koních. V lesních školkách jsou na ploše 2,6 ha pěstovány stromky především pro vlastní spotřebu při obnově lesů MENDELU. Podnik implementuje *Adaptační strategii na lesních pozemcích Mendelovy univerzity v Brně s ohledem na působící klimatickou změnu*, která je schválena Ministerstvem životního prostředí. V roce 2023 ŠLP podepsal memorandum o spolupráci s Lesy České republiky, s. p., na jehož základě mj. pořádá dvoudenní školicí akce, kde prezentuje nové modely pro klimatickou změnu.

Akademická zahrada v Lednici vychází z trendů soudobé globální zahrady a svým způsobem je unikátní laboratoř Zahradnické fakulty. Slouží k výuce i odpočinku studentů, je inspirací pro pedagogy či vhodným poučením a potěšením pro laickou veřejnost. Roste v ní široké spektrum domácích i exotických druhů rostlin a zároveň je i prostorem sloužícím ke vnímání základních kompozičních prvků zahrady. Je místem, kde mohou nejen studenti oboru Krajinářská architektura diskutovat o důležitých oborových otázkách, o jednotlivých zahradních prvcích, kompozičních principech atd. Dennodenně zde mohou pozorovat vývoj a růst rostlin, neboť v každém ročním období je zde něco zajímavého k vidění.

Školní zemědělský podnik Žabčice (dále „ŠZP“) stejně jako ŠLP zabezpečuje pro univerzitu účelovou činnost. Ta je realizována zejména ve spolupráci s Agronomickou fakultou a Zahradnickou fakultou. Zahrnuje praktickou výuku a praxe studentů, zabezpečení vědecko-výzkumných aktivit studentů při řešení jejich závěrečných prací, ale i výzkumnou, vývojovou, demonstrační a poradenskou činnost akademických pracovníků univerzity. Pro tyto činnosti jsou využívány demonstrační plochy Polní pokusné stanice a provozní plochy podniku – tzv. *MendelFarm*. Další významnou činností ŠZP je jeho činnost doplňková, tj. klasická zemědělská výroba – chov skotu a produkce mléka, pěstování pšenice, ječmene, kukuřice, hroznů (výroba vína) či višní. Podnik např. v rámci projektu *Podívej se do pole* představuje veřejnosti, jak vypadá zcela neošetřovaná orná půda. Aktivity se zaměřují i na vzdělávání nejmladších dětí, aby věděly, co zemědělství obnáší. Na návštěvu chodí školky, školy, účastníci *Mezigenerační univerzity MENDELU* či dětské kroužky.

Areál Botanické zahrady a arboreta (dále „BZA“) o rozloze 11 ha v Brně – Černých Polích slouží jako výukové a účelové zařízení univerzity již od roku 1938. BZA je od roku 2005 členem Unie botanických zahrad ČR a dále členem Svazu školkařů České republiky a Středoevropské kosatcové společnosti. Velmi cenná je sbírka orchidejí, ale také dalších taxonů.

Zahradnická fakulta se sídlem v Lednici zpřístupnila 1. 10. 2016 ukázkové *Tematické zahrady – Labyrint přírody a ráj zahrad* studentům a všem zahradnickým odborníkům. Tematické zahrady jsou součástí univerzitního kampusu v Lednici a prezentují i široké veřejnosti výsledky experimentální, výzkumné a umělecké činnosti odborných ústavů fakulty.

Energetický management

Vzhledem ke komplikacím při výběru dodavatele došlo k časovému posunu a fotovoltaika bude na několik univerzitních budov instalována ve 2. pololetí roku 2025. Fotovoltaické panely přinášejí výhody jak z hlediska ekologie, tak z hlediska finančních úspor, které se promítnou ve spotřebě energií. Navrhovaná umístění fotovoltaických panelů na střeších vybraných objektů v kampusu Brno – Černá Pole viz situační výkres níže.

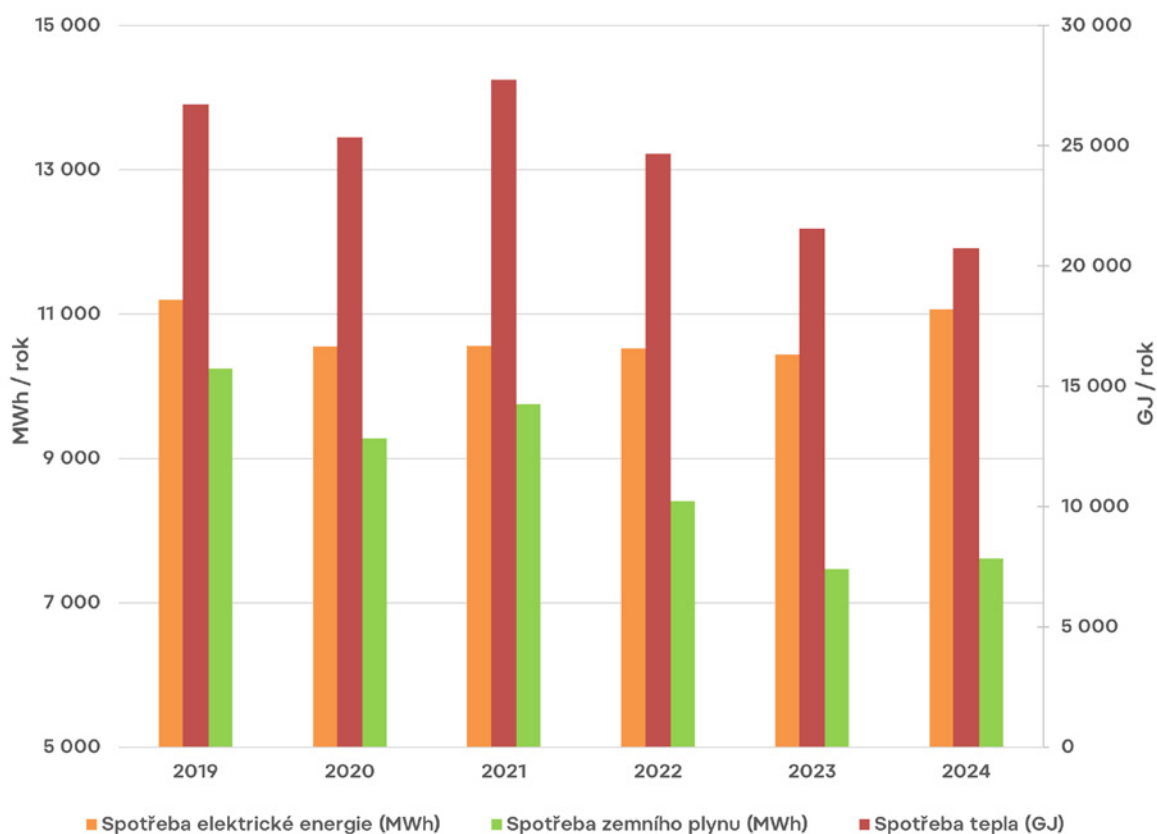
Jedná se o objekty R, X, M, N, Q, P, K a objekt D kolejí JAK. V kampusu Brno – Černá Pole bude elektrárna tvořena celkem 663 ks fotovoltaických panelů o výkonu 400 Wp, které tvoří jeden samostatný celek. Celkový instalovaný výkon fotovoltaického systému bude činit 265,2 kWp.

Vytápění budov je v kampusu Brno – Černá Pole podpořeno deseti tepelnými čerpadly umístěnými v budově M, každé o topném výkonu 40,9 kW. Zdrojem chladu v objektu X je deset tepelných čerpadel voda/voda, každé s chladicím výkonem 43,5 kW. Výměna klasického osvětlení za úspornější LED osvětlení na chodbách v areálu kampusu Černá Pole

proběhla z velké části již v roce 2022, zároveň byly prostory schodišť a chodeb osazeny pohybovými čidly s časovačem. Při dalších rekonstrukcích jsou měněna další svítidla na úspornější.

Na Zahradnické fakultě v Lednici byla průběžně dokončena výměna osvětlení za úsporná LED svítidla. Na chodbách jsou nainstalována světla s detekcí pohybu, takže svítí jen v nutném časovém úseku. V posledních dvou letech byly vyměněny energeticky náročné spotřebiče za úspornější (pračky, myčky, sušičky, ledničky apod.) Jsou kontrolovány i studentské spotřebiče. Studenti je musí nahlásit, kontrolu provádí pracovník údržby. V případě, že spotřebič neprojde kontrolou, nedostane schválení k používání. Toto opatření se týká i brněnských studentských kolejí. V souvislosti s údržbou kampusu a produkčních ploch (sady, vinice) využívá fakulta moderní akumulátorové nářadí (např. elektrické nůžky po žací stroje).

V rámci trhu s energiemi má univerzita aktuálně zajištěné všechny zdroje do roku 2027. Na období let 2025 až 2027 se podařilo vysoutěžit vysoké napětí s cenou 2 625 Kč za MWh pro rok 2025, 1 924 Kč za MWh pro roky 2026 a 2027. Plyn bude stát 980 Kč, resp. 950 Kč za MWh (za činnou složku). Zároveň byla snížena teplota v učebnách/kancelářích a snížena teplota vody v otopné soustavě.

Vývoj spotřeby elektrické energie, zemního plynu a tepla za období 2019–2024

Kvůli dalším nákupům strojů a zařízení z různých dotačních titulů bohužel meziročně došlo k nárůstu spotřeby elektrické energie a mírně také plynu. Tato spotřeba bude v roce 2025 navýšena zahájením provozu v objektu D. Co se týká nákupu energií, jsou obchodovány tak, aby výsledná cena zatížila rozpočet univerzity přijatelným způsobem.

Nadále probíhá postupné zavádění energetického managementu s cílem ovládat spotřebu energií ve všech objektech MENDELU centrálně (v zimě topení, v létě chlazení). Za pomoci SW pro sledování energetických toků bylo v roce 2022 zahájeno sledování v jednotlivých budovách/místnostech, v roce 2023 došlo k upgradu EBI (BMS – Building Management System).

Nejstarší budovy však nemohou mít zateplenou obálku z důvodu památkové ochrany. Podobné potíže souvisejí s kampusem Zahradnické fakulty, jehož provoz je omezen památkovou ochranou kvůli umístění budov v Lednicko-valtickém

areálu – součásti světového a kulturního dědictví UNESCO. Energeticky náročné na vytápění jsou zde rozsáhlé plochy skleníků.

V průběhu celého roku 2024 probíhala rekonstrukce budovy A, dokončena bude v roce 2025. Současně je dokončována kompletní rekonstrukce budovy D včetně odstranění stávajícího 3. NP a nástavby nového 3., 4. a 5. nadzemního podlaží a přístavby výtahu (zajištění bezbariérovosti objektu). Díky těmto rozsáhlým investičním akcím dojde ke zlepšení wellbeingu zaměstnanců a studujících a zvýšení bezpečnosti při práci. Dále byla zahájena rekonstrukce SV vstupu a parkoviště za objektem R.

Vodní hospodářství

Způsob hospodaření s vodou je zanesen do plánu výstavby a využití investičních prostředků v kampusech v Brně – Černých Polích a v Lednici. U každé rekonstrukce se jedná o důležitou podmínku při veřejných zakázkách. Dešťová voda je využívána v Botanické zahradě a arboretu, zásoby však zdaleka nepokryjí reálnou spotřebu. V přípravné fázi se nachází projekt vrtu za účelem využití podzemní vody. V sousedním kampusu se v rámci přípravy investičních akcí s nakládáním s dešťovou vodou kalkuluje, projektová dokumentace je přichystána.

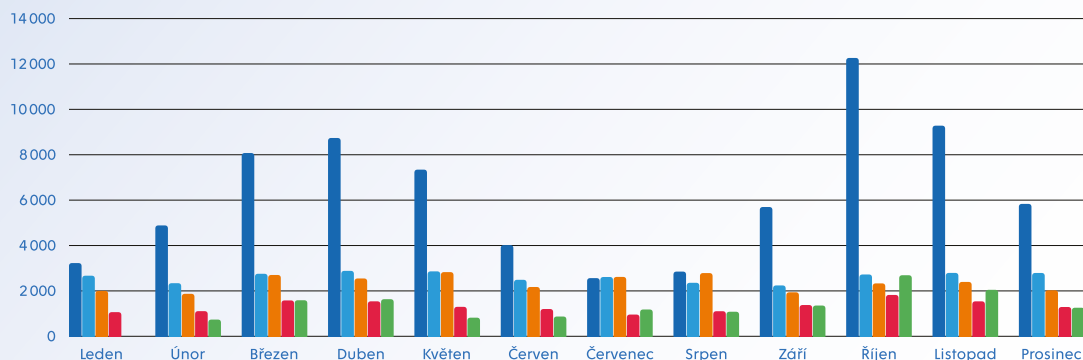
V areálu univerzity jsou osazeny podružné vodoměry, které umožňují sledování průtoků po jednotlivých úsecích, sledovat lze spotřebu a případné úniky vody z vodovodního řadu. Výhodou je i dálkové monitorování aktuální spotřeby vody v areálu, díky čemuž je možná rychlá reakce na případné havárie i ve dnech pracovního klidu. Na vodovodních bateriích jsou nainstalované spořiče vody. V roce 2024 bylo díky tomu odhaleno min. šest havárií a tím bylo zabráněno vyšším únikům vody. V budově B pokračuje rekonstrukce sociálních zařízení, která povede k úsporám ve spotřebě vody, budou zde instalovány také bezkontaktní vysoušeče rukou. Zahradnická fakulta jako první součást implementovala bezvodé pisoáry na části toalet budovy A – aktivně tak přistoupila k hledání úspor pitné vody. Zároveň je však stálým problémem dostatek závlahové vody, fakulta je vázána pouze na jednoho dodavatele – spol. VIA AQUA, což má v případě výpadku fatální důsledky. Přitom byl v minulosti z prostředků projektu vybudován moderní závlahový systém.

Z pohledu šedé vody univerzita nedisponuje žádným zařízením pro její další využívání, veškerá odpadní voda odchází do městské kanalizace a dále do ČOV Brno-Modřice.

Spotřeba vody bohužel opět meziročně vzrostla. Kvůli většímu množství havárií na hlavním přívodním vodovodním potrubí a rozvodech v objektech (stejně tak protékajícím WC) byla spotřeba vody za IČO MENDELU významně vyšší než v předchozích letech. Jen za areál Černá Pole je spotřeba vody zhruba o 25 % vyšší z důvodu havárie na hlavním přívodu vody u objektu T a následně i u objektu A, dále havárie vody na objektu M a několika havárií na sociálních zařízeních.

Výrazného zlepšení bylo dosaženo v oblasti pitného režimu, většina akcí konaných v areálech univerzity již upustila od využívání balené vody a upřednostňuje kohoutkovou vodu podávanou ve džbánech či karafách. Stále je však nabídka balené vody prodávané v menzách či automatech široká, zde záleží na jednotlivcích, jaké rozhodnutí učiní. Situaci ve spotřebě balené vody velmi zlepšila instalace výdejníků na filtrovanou vodu od společnosti LOKNI, které již od roku 2022 fungují na Kolejích JAK a Tauferových kolejích, v průběhu roku 2023 byly další dva výdejníky instalovány na FRRMS (kolej Akademie) a PEF (budova Q). Graf níže dokumentuje, kolik plastů bylo díky provozování LOKNI na MENDELU v roce 2024 ušetřeno (kg, PET lahve, kg CO₂ z výroby a dopravy). V roce 2024 přibyl výdejník na AF (budova C). V roce 2024 kromě spotřebované vody a energií nebyla služba zpoplatněna – plně v režii dodavatele.

Počet ušetřených PET láhví díky MENDELU

Místo	Oslovených studentů	Ušetřených kilogramů plastu	Ušetřených PET láhví (0,5 l)	Ušetřených kg CO ₂ z výroby a dopravy
MENDELU Tauferova kolej	700	788	31 518	1 812
MENDELU Kolej JAK	1 480	705	28 219	1 623
MENDELU Kolej KA	1 300	397	15 886	913
MENDELU AGRO	2 200	382	15 269	878
MENDELU PEF	2 900	1 870	74 783	4 300
CELKEM 2024	8 580	4 142	165 675	9 526
CELKEM od začátku	-	8 988	359 538	20 673

Správa kolejí a menz MENDELU má na svých webových stránkách k dispozici edukační videa pro studenty, ti se mj. dozvědí o potřebě šetření pitnou vodou na kolejích či o možnostech třídění odpadu.

MENDELU se rovněž účastní řešení projektu *Intersucho* a ve spolupráci s CzechGlobe – Ústavem výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i., přispívá k rozvoji portálu *Intersucho.cz*.

Ve křtinském arboretu je významným prvkem vodní plocha, která slouží i k zachycování dešťové vody a zadržuje vodu v krajině, čímž vytváří důležitý biotop.

Od roku 2023 působí na adrese MENDELU spolek *Voda v krajině – centrum odborného vzdělávání*, z. s. Cílem tohoto spolku je podpora inovativních přístupů ve vzdělávání v oblasti vodního hospodářství.

Odpadové hospodářství

Univerzita využívá tříděný sběr odpadu do předem určených nádob. Odděleně se třídí papír, plast, sklo a běžný komunální odpad. Cílem budoucích smluv na svoz odpadu je kvalifikovaný dohled, který optimalizuje jednotlivé kategorie vznikajících položek, čímž dojde k efektivnějšímu třídění a finanční úspoře za poskytnuté služby.

Elektroodpad, jako jsou zářivky, žárovky, baterie, mobilní telefony, monitory, počítače, klávesnice, myši, tiskárny atd., se také ukládá do určených nádob a kontejnerů. V roce 2024 bylo zahájeno podrobné mapování sběrných míst s cílem zanést jejich lokalizaci do mapy v aplikaci *Moje MENDELU*.

Na Zahradnické fakultě v Lednici je připravován systém interní evidence toků odpadů a plán optimalizace. Na základě této evidence odpadů bude optimalizováno rozšíření košů na tříděný odpad vč. bioodpadu. V rámci areálu univerzity jsou rozmístěny poutače, které vybízejí ke třídění odpadu. Studenti byli informováni prostřednictvím e-mailu o faktech týkajících se třídění odpadu.

Co se týká biologického odpadu, v rámci areálu Zahradnické fakulty je k dispozici experimentální kompostárna sloužící k likvidaci a nakládání s bioodpadem jak pro provoz areálu fakulty, tak pro laboratorní a experimentální účely. V areálu Brno – Černá Pole je rostlinný odpad kompostován v prostorách BZA, část je odvážena pracovníky ŠLP k dalšímu využití.

Vyřazení majetku na jednotlivých fakultách/ústavech je řešeno systematicky podle plánu. Nejprve je nepotřebný majetek nabídnut jiným pracovištím, následně je možný odkup za odhadnutou cenu.

Po novelizaci zákona o veřejných zakázkách je možné nadefinovat, že odpad vzniklý při rekonstrukci lze dále využít, tento postup je využíván při stavebních akcích např. formou stavebního bazaru.

Nebezpečné odpady jsou odváženy specializovanými firmami, zde si smlouvy sjednávají jednotlivá pracoviště.

Na kolejích JAK bude od roku 2025 k dispozici zařízení na zpracování potravinových zbytků z menz.

Agronomická fakulta nabízí magisterský studijní program *Odpadové hospodářství*, kde se studenti seznámí i s možnostmi dekontaminace půd, zpracování radioaktivních odpadů a se základy ekotoxikologie. Naučí se vytvářet koncepční návrhy technologií pro nakládání s různými druhy odpadů. Zahradnická fakulta dlouhodobě vzdělává své studenty v oblasti prevence vzniku a recyklace odpadů či v technikách a technologiích zpracování zahradnických odpadů.

Doprava a mobilita

Parkování soukromých a služebních vozidel je možné uvnitř kampusu v Brně – Černých Polích a v Lednici, a to pouze pro zaměstnance s vydaným povolením k vjezdu. Počet parkovacích míst byl v dubnu 2024 omezen a parkování v okolí areálu univerzity je stále komplikovanější (nedostatečná kapacita, zpoplatněné parkovací zóny).

V budově Q v brněnském kampusu je k dispozici místnost pro kola zaměstnanců, FRRMS zřídila pro zaměstnance a studenty přístřešek na kola před budovou Z a rovněž sprchy již před několika lety (toto vybavení usnadňuje využívání jízdních kol k cestám na fakultu). Kampus v Brně – Černých Polích disponuje výbornou dostupností pomocí brněnské městské hromadné dopravy, k dopravě ze vzdálenějších míst slouží Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje. Výhodou je i krátká docházková vzdálenost do/z centra Brna (cca 20 min.).

Modernizace vozového parku probíhá postupně. V roce 2023 byl pořízen první služební elektromobil nesoucí jméno Máňa, který slouží pro potřeby údržby v areálu kampusu. Ideálním záměrem do budoucna je sdílený vozový park, např. formou zakoupení služby – operativního leasingu, a to pro všechna univerzitní pracoviště.

Fungující systém objednávání hromadné dopravy pro účely výuky v terénu je realizován rámcovou dohodou na zajištění autobusové dopravy, dopravce na základě objednávky zajistí optimální velikost autobusu dle počtu přepravovaných osob.

Jistým následovníhodným počinem je např. program *Green Erasmus*, kdy je maximalizován počet mobilit po zemi, tedy bez letecké dopravy, tyto cesty jsou finančně bonifikovány. Covidové období v tomto ohledu přispělo k omezení fyzických mobilit, mnohé aktivity probíhají hybridně či čistě online formou. Zajímavostí je zde rovněž tzv. *Carbon Offsetting* – cesty do Nikaraguy a dalších destinací jsou kompenzovány výsadbou stromů jako pozitivní daně za leteckou dopravu.

IT infrastruktura a odpovědné zadávání veřejných zakázek

Centrální IT pracoviště univerzity zajišťuje koncepci a rozvoj informačních a komunikačních technologií, spravuje agendové, ekonomické, studijní nebo také knihovnické informační systémy atd. Na jednotlivých součástech v rámci delegovaných pravomocí fungují samostatní IT správci, kteří mají ve správě především výpočetní techniku koncových uživatelů. Licence využívané celouniverzitně jsou pořizovány centrálně, tedy za lepších finančních podmínek. V oblasti ICT probíhá i koordinace a spolupráce s dalšími univerzitami v rámci pravidelných schůzek na úrovni vedoucích IT oddělení VVŠ, zapojení do zájmového sdružení právnických osob CESNET a EUNIS-CZ. Stěžejní je využívání

e-infrastruktury CESNET a využívání IP mobility v rámci programu Eudroam, jejímž garantem v ČR je CESNET. Ten také zajišťuje propojení na evropskou roamingovou strukturu.

Digitalizace části agend spočívá ve vlastnictví celouniverzitních licencí pro specializované SW. Výhodou je zjednodušení procesů administrace, omezení nadbytečného cestování a výrazné snížení využití spotřebního materiálu – kancelářského papíru a tonerů. Pokračuje integrace jednotlivých systémů, která eliminuje chybovost a ruční práci.

Na univerzitě funguje odpovědné nakupování IT techniky a SW prostřednictvím dynamického nákupního systému nebo rámcových smluv. Především je zde snahou využít v technických specifikacích normu TCO, jež zohledňuje šetrnost zařízení k životnímu prostředí i člověku. V neposlední řadě je přihlédnuto i k systému EPEAT, který zahrnuje hodnocení ekologické šetrnosti k životnímu prostředí.

Vyřazení morálně zastaralé techniky je možné pouze u nefunkční/nepotřebné techniky. Nastat mohou následující způsoby použití vyřazeného majetku:

- likvidace nepoužitelného zařízení (ekologické řešení, vysoutěžená firma);
- nabídka k odkupu ostatním organizačním složkám univerzity;
- nabídka k odkupu dalším veřejným institucím – web Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (<https://www.uzsvm.cz/nabidka-majetku>);
- nabídka veřejnosti – cena je určena na základě znaleckého posudku, může být v případě nezájmu snížena maximálně o 50 %.

Z pohledu odpovědného (sociálního a environmentálního) zadávání veřejných zakázek univerzita zapracovala ve svém předpisu (*Směrnice rektora k zadávání veřejných zakázek*) a ve strategickém záměru postupy při zadávání veřejných zakázek, a to v souladu s odpovědností za dopad svých veřejných zakázek na společnost a životní prostředí. Administrace veřejných zakázek je plně elektrizovaná. Zaměstnankyně a zaměstnanci příslušného pracoviště se systematicky proškolují, zejm. v rámci platform AVZ či APUA, současně probíhá proškolení kolegyň a kolegů na univerzitě. Využívají se předběžné tržní konzultace především v případech, kdy se dynamicky mění situace na trhu nebo při neúspěšnosti ve výběrovém či zadávacím řízení. Zadávací podmínky jsou nastavovány tak, aby byly zajištěny důstojné a férové podmínky v dodavatelském řetězci a aby byla podporována ekologicky šetrná řešení. Ve vhodných případech jsou využívána kvalitativní kritéria hodnocení nabídek.

Konkrétní příklady využití odpovědného zadávání na MENDELU se týkají např. požadavku na certifikáty u propagačních předmětů, nakládání s odpady u stavebních prací – podíl využití druhotných surovin, v rámci zakázek na dodávky kancelářských potřeb a papíru uplatňování podmínky, že se může zúčastnit pouze dodavatel zaměstnávající alespoň 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců, omezování skládkování u zakázky na svoz odpadů, ověřování ekologické stopy a zdravotní nezávadnosti u zakázky na praní prádla (ubytování na kolejích) či závazné zadávací podmínky na certifikáty u zakázek na dodávky IT techniky. Limitujícími faktory zde mohou být nedostatečná podpora ze strany některých odborných pracovišť, časová náročnost zabývat se novými postupy, hledat nová, inovativní, alternativní řešení, nebo např. nedůvěra ve smysluplnost a realnost pozitivních dopadů u nových postupů.

Stravování a ubytování

Mendelova univerzita v Brně neměla problematiku udržitelnosti stravování doposud zakotvenou ve své strategii, nicméně některá témata budou již součástí nově schválené strategie udržitelnosti univerzity.

Zmíněny mohou být vědecké projekty zaměřené na problematiku udržitelnosti ve stravování, které jsou v současné době řešeny na různých fakultách univerzity. Lze uvést např. projekt *Systém shromažďování potravinových odpadů v podmínkách městských sídlišť*, který byl podpořen Grantovou agenturou Gregora Johanna Mendela.

Jednotliví členové univerzity spolupracují v této oblasti s brněnskou potravinovou bankou, dále je přínosná spolupráce CSR MENDELU se Skutečně zdravou školou; v neposlední řadě také se společností SAKO Brno, a.s.

Ubytování studentů a hotelových hostů a stravování je zajištěno účelovým zařízením univerzity – Správou kolejí a menz (dále „SKM“). Od roku 2023 jsou v menzách MENDELU zavedeny opakovaně použitelné nádoby na obědy,

tzv. REkrabičky. Mezi stravníky se osvědčily a je o ně stále velký zájem. Od jejich zavedení bylo nakoupeno celkem 650 ks a vydalo se do nich 3 285 porcí jídla. Nyní již není možné zakoupit pokrmy do jednorázových nádob.

SKM se aktivně snaží činit kroky v oblasti udržitelnosti ze své vlastní iniciativy, nicméně naráží na určité překážky. Co se týká nákupu potravin, veškeré nákupy surovin jsou prováděny centrálně na základě výběrových řízení. Většina zeleniny a ovoce je již předzpracovaná (očištěná, případně zamrazená nebo sterilovaná) a odebírá se z velkoobchodů. Pouze na obědové saláty a do salátového baru v menze X se používá zelenina čerstvá a upřednostňuje se nákup přímo od pěstitele. Bohužel se často naráží na množství problém – malý zemědělec není v jednom termínu schopen dodat požadované množství. Sezónnost surovin je ctěna z hlediska cen, ale i z hlediska čerstvosti, a to především u zeleniny a ovoce.

Ryby se nakupují ve velkém množství, nesleduje se tedy certifikace původu především z důvodu ceny, to se týká i drůbeže, vajec, mléčných výrobků, trvanlivých potravin apod. Certifikace Fair Trade je dostupná pouze u balených cukrovinek a kávy. U některých surovin (např. vepřové, hovězí a kuřecí maso) se sleduje, ze kterých chovů dodavatel odebírá zvířata, a je snahou kupovat maso z českých chovů. Zvěřina je odebírána přímo ze ŠLP Křtiny.

Denně je v nabídce minimálně jedno bezlepkové jídlo a jedno jídlo vegetariánské nebo veganské, speciální diety SKM nevaří. Používají se tradiční i moderní receptury; díky moderním technologiím jsou využívány šetrné způsoby přípravy pokrmů při nízkých teplotách a pomalé vaření (přes noc), příprava smažených jídel probíhá v konvektomatech s minimálním množstvím tuku, tím je šetřena i energie.

Snahou je zvyšovat podíl odebraných bezmasých jídel, kterých je dlouhodobě zhruba 15 % z celkově vydávaných porcí. V roce 2023 byla navázána spolupráce s firmou ProVeg, která v roce 2024 vyústila ve školení pro kuchaře. Rozšířilo se portfolio veganských a vegetariánských receptur a následně byly nové pokrmy zavedeny do praxe především v rámci otevření nově zrekonstruované menzy v pavilonu X. V nově zrekonstruované menze mají stravníci od září 2024 možnost poskládat si porci jídla dle své chuti a dle svých stravovacích zvyklostí, cena se odvíjí od gramáže. Menza je samoobslužná, doplněná salátovým a sladkým barem s možností výběru nápojů. Rekonstrukce kladla důraz na minimalizaci spotřeb energií (energeticky nenáročná zařízení vč. nové ekologické a poloautomatické myčky) a na minimalizaci biologického odpadu. Od roku 2025 by sortiment zrekonstruované menzy X měl být rozšířen o farmářské výrobky a hotová jídla k zakoupení s sebou.

Hledisko pitného režimu bylo zmíněno již v kapitole Vodní hospodářství, i zde je stále prostor ke zlepšení. V současné době menzy nabízejí zdarma čistou vodu do sklenic, jednorázové kelímky jsou používány pouze na teplé nápoje, požádá-li stravník nápoj k odnosu. Na kolejích jsou instalovány výdejníky vody od firmy LOKNI do vlastních nádob. Automaty na teplé nápoje umožňují odběr i do vlastních hrnečků.

Z pohledu minimalizace množství biologického odpadu jsou ctěna přání stravníků a zejména přílohy jsou vydávány v množství, o které si stravníci požádají. V menze X si stravníci sami určí velikost porce, množství zbytků je tak minimalizováno. Zbytky neprodaných porcí jsou minimalizovány odpovědným plánováním a průběžným vyhodnocováním prodeje vyrobených jídel během výdejní doby. Zbylá uvařená jídla však bohužel není možné dále distribuovat charitativním organizacím, a to z důvodu požadavku těchto institucí na hygienu, teplotu, čerstvost a dovoz, jsou tedy likvidována formou biologického odpadu, který zpracovává k tomu určená firma.

Nákup bezobalových surovin nepřichází v úvahu kvůli dodržení pravidel hygieny, v rámci možností jsou využívána velká balení 5–10 kg, větší z pohledu BOZP odebírat nelze.

V oblasti čisticích prostředků jsou limitem normy na dodržení hygieny ve velkokapacitních vývařovnách, většina prostředků je odebírána od firem, které se specializují právě na tyto velké provozy a snaží se v rámci možností o výrobu prostředků ekologických.

V ubytovacích zařízeních se směrem ke studentům a ubytovaným hostům klade důraz zvláště na třídění odpadu, v rámci areálu každé koleje jsou v dostatečném množství k dispozici kontejnery na plasty a kov, sklo, papír a dále na komunální odpad. Studenti mají možnost si na recepcích kolejí zakoupit za symbolickou částku znovupoužitelné tašky na tříděný odpad a odpad třídit přímo na pokojích. Dále se na kolejích třídí baterie a drobná elektrozařízení. Pro věci, které jsou funkční a pro majitele již nepotřebné, je k dispozici místnost s možností jejich odložení (tzv. Gratis Point). Jedná se především o vybavení kuchyně, ale i o oblečení, boty apod.

Bohužel v otázce třídění je stále co dohánět, a to především edukací studentů ze zahraničí, kteří nemají důvěru v kvalitu naší pitné vody a stále nakupují ve velkém vodu balenou. Situace se k lepšímu změnila po instalaci pítek, nicméně balená voda je stále na prvním místě. Studentům taktéž působí problém třídít bioodpad – kompostér musel být odstraněn, neboť mezi zbytky potravin byly fóliové obaly či sklo. Pro účely vzdělávání byly natočeny krátké filmy, jež jsou dostupné na adrese <https://skm.mendelu.cz/green-office/31249-film-zelena-univerzita-zeleny-zivot>.

V otázce úspor energií je zpracována projektová dokumentace na instalaci fotovoltaických panelů, předpokládá se jejich úspěšná instalace a uvedení do provozu v roce 2025. Ve všech budovách kolejí se postupně mění světelné zdroje za úsporná LED svítidla. Ve společných sociálních zařízeních jsou ve sprchách montovány omezující tlačné sprchové ventily, na většině baterií jsou instalovány spořiče vody.

V oblasti úklidu koleje stejně jako stravovací provozy podléhají přísným hygienickým normám, je nutné měnit druhy dezinfekcí, společné prostory je nutné uklízet denně. Snahou je nakupovat ekologicky šetrné prostředky od specializovaných firem.

Udržitelnější stravování v menze X

Z pozorování provozu nově zrekonstruované menzy v pavilonu X vyplývá několik důležitých trendů v chování strážníků i v oblasti odpadového hospodářství. Po zavedení samoobslužného systému si strážníci sami určují složení své porce, což vedlo ke změně skladby pokrmů. Klesla konzumace tradičních příloh, s výjimkou teplé zeleniny, která je i nadále velmi žádaná. Naopak vzrostla spotřeba syrové zeleniny, zejména ze salátového baru.

Zaznamenan byl rovněž nový způsob kombinování pokrmů – část strážníků si například nejprve zvolí bezmasé jídlo a následně jej doplní masovou složkou. Bezmasé pokrmy tak bývají využívány spíše jako příloha, čímž se stírá ostré dělení mezi masovou a bezmasou variantou.

Na základě poptávky a zpětné vazby byly upraveny nabízené receptury. Tradiční jídla v první fázi nezaznamenala dostatečný zájem a z jídelníčku byla dočasně vyřazena. V současnosti však jejich obliba opět mírně roste. Velký úspěch zaznamenal sladký bar, zejména čerstvé ovocné kelímky, jogurty a drobné sladké dezerty.

V oblasti odpadového hospodářství došlo ke znatelnému zlepšení. Množství zbytků na talířích je nyní minimální a celkový objem gastroodpadu výrazně poklesl. Zatímco v původním provozu bylo denně produkováno přibližně 60–70 litrů odpadu, aktuální denní průměr činí přibližně 17 litrů, a to při srovnatelném počtu vydaných porcí. Odpad tvoří převážně zbytky omáček a zbytky z gastrónadob.

Z provozního hlediska je pozitivní také celková spokojenost strážníků se systémem volby složení jídla. Překvapivě nižší zájem je o pokrmy typu burgery a tortilly, které se předpokládaly jako oblíbené u studentské klientely. Provozní výzvou zůstává fronta u výdejového pultu. Vzhledem k tomu, že většina strážníků prochází celý pult a rozhoduje se až při osobním výběru, tvoří se dočasně fronty. Připravují se opatření ke zlepšení informovanosti, např. rozšíření přehledu jídel prostřednictvím QR kódů ve fakultních budovách. Přesto je výdejní proces plynulý – většina strážníků stihne v průběhu 30 minut nejen absolvovat frontu, ale také se najíst.

Doporučení a závěr

Doporučení a závěr

Mendelova univerzita v Brně potvrzuje i v roce 2024 své dlouhodobé úsilí být institucí, která aktivně přistupuje k otázkám udržitelnosti a společenské odpovědnosti. Udržitelnost je na univerzitě pevně zakotvena ve všech třech pilířích její činnosti – vzdělávání, výzkumu i tzv. třetí roli univerzity. Tento přístup se odráží nejen ve vnitřních politikách a aktivitách, ale také v účasti MENDELU v mezinárodních srovnáních, jako jsou UI GreenMetric, THE Impact Rankings nebo QS Sustainability Rankings. Tyto žebříčky potvrzují, že MENDELU patří mezi nejaktivnější české vysoké školy v oblasti udržitelného rozvoje.

Zpráva o udržitelnosti za rok 2024 ukazuje významný posun v integraci témat udržitelnosti do každodenního fungování univerzity – ať už jde o rozvoj cirkulární ekonomiky, zodpovědné nakupování, osvětu a edukaci, nebo o realizaci konkrétních opatření v oblasti provozu (např. optimalizace spotřeby energií, zdravé a udržitelné stravování v menzách, omezení jednorázových obalů). Mnohé z těchto aktivit jsou realizovány s výrazným zapojením studentů, studentských spolků či dobrovolnické iniciativy. To vytváří silný základ pro budoucí rozvoj v souladu se *Strategií udržitelnosti MENDELU na období 2025–2030*.

Na základě dosavadního vývoje a přijaté strategie byly formulovány návrhy kroků směřujících k dalšímu zefektivnění a prohloubení udržitelného fungování univerzity.

Krátkodobá doporučení:

- Posílení role manažera udržitelnosti, který zajišťuje implementaci strategie, koordinaci aktivit napříč fakultami a systematické sledování výkonnostních ukazatelů v oblasti ESG.
- Podpora a rozvoj webové stránky Udržitelná MENDELU (mendelu.cz/udrzitelnost), která slouží jako veřejně přístupné rozhraní pro komunikaci aktivit v oblasti udržitelnosti na MENDELU, ke sdílení inspirace a příkladů dobré praxe směrem dovnitř i navenek univerzity. Je tak komplementární k interní pracovní skupině *Udržitelnost MENDELU* fungující v prostředí MS Teams, která je určena především pro každodenní operativní spolupráci, koordinaci a plánování mezi členy akademické a provozní sféry.
- Posílení interní komunikace o aktivitách udržitelnosti – zejména prostřednictvím webu, newsletteru *Mendel News*, rubriky Udržitelná MENDELU či interních kampaní (např. „Neplýtvěj“, „Použij svůj hrnek“).
- Podpora digitální transformace a elektronizace agend, které přispívají ke snížení spotřeby papíru a zvyšují efektivitu administrativy.
- Vytvoření elektronického systému pro sdílení vybavení a materiálu (tzv. interní bazar), který podpoří „re-use“ a sníží materiálovou náročnost.

Střednědobá doporučení:

- Opakování energetických auditů a zahájení vodních auditů, které vytvoří datově podložený základ pro systematické zlepšování hospodaření s těmito zdroji.
- Zavádění principů „smart“ kampusu, a to včetně senzorických měření, inteligentního řízení budov a prvků energetického managementu.
- Rozvoj metodik pro cirkulární ekonomiku a nakládání s odpady, včetně lepší evidence, motivace k třídění a „re-use“, a školení zaměstnanců.
- Zvýšení podílu udržitelných a lokálních potravin v menzách, včetně kampaní zaměřených na snížení potravinového odpadu.
- Zavedení pravidel pro pořádání udržitelných akcí, které budou reflektovat environmentální i sociální aspekty univerzitních událostí.

Dlouhodobá doporučení:

- Realizace investic do zelené infrastruktury včetně fotovoltaických elektráren, zelených střech, systémů na využití dešťové vody a obnovy zeleně v kampusu s ohledem na biodiverzitu.
- Zavedení elektromobility a vybudování infrastruktury pro dobíjení elektromobilů v návaznosti na obměnu vozového parku univerzity.

- Podpora výzkumných projektů s dopadem na udržitelnost, včetně systematické podpory témat SDGs ve výuce, závěrečných pracích a doktorských projektech.
- Rozvoj odpovědného nakupování s důrazem na lokální, ekologické a sociálně odpovědné dodavatele, včetně spolupráce se sociálními podniky.

Univerzita má všechny předpoklady stát se příkladem dobré praxe v oblasti udržitelnosti mezi vysokými školami v České republice i v zahraničí. Dosažení cílů strategie udržitelnosti však bude vyžadovat nejen investice a organizační změny, ale především aktivní participaci akademické obce, ochotu měnit každodenní návyky a schopnost myslet v dlouhodobém horizontu. Pokud se podaří tyto předpoklady naplnit, může se MENDELU stát skutečnou „univerzitou pro život“ ve všech významech tohoto hesla.

Název publikace: Zpráva o udržitelnosti Mendelovy univerzity v Brně za rok 2024

Autor: kolektiv autorů

Doprovodné fotografie: Audiovizuální centrum MENDELU

Editor/ky: Ing. Zuzana Židová, Bc. Ing. Lenka Křikavová, Ing. Mgr. Martina Pechová, Mgr. Antonín Schneider

Vydavatel: Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno

Jazyková korektura: Mgr. Jana Válková

Grafická úprava: MgA. Kateřina Páleníková

Rok vydání: 2025

1. vydání

Počet stran: 34